

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16463/2022
11.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца Града Ниша, кога заступа Правобранилаштво Града Ниша, против тужених АА, ББ, ВВ и малолетне ГГ чији је законски заступник ДД, свих из ..., а које заступа пуномоћник Снежана Веселиновић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1240/22 од 12.05.2022. године, у седници одржаној 11.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1240/22 од 12.05.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 6602/2021 од 02.11.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено као основано потраживање тужиоца према туженима у износу од 3.238.567,04 динара, са законском затезном каматом од 25.08.2017. године (као дана вештачења) до исплате, а одбијен је тужбени захтев преко досуђеног до траженог износа од 3.345.749,32 динара. Ставом другим изреке, утврђено је потраживање тужених према тужиоцу у износу од 763.144,01 динар, са законском затезном каматом од 25.08.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке, извршено је пребијање међусобних потраживања парничних странака до висине од 763.144,01 динар, са законском затезном каматом од 25.08.2017. године до исплате. Ставом четвртим изреке, тужени су обавезани да тужиоцу на име неоснованог обogaћења исплате износ од 2.475.432,03 динара, са законском затезном каматом од 25.08.2017. године до исплате. Ставом петим изреке, тужени су обавезани да тужиоцу накнаде трошкове парничног поступка у износу од 369.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1240/22 од 12.05.2022. године, преиначена је првостепена пресуда у ставовима првом, четвртом и петом изреке, тако да гласи: „Делимично се усваја тужбени захтев тужиоца према туженима и утврђује као основано потраживање тужиоца према туженима у износу од 1.104.619,75 динара,

са законском затезном каматом од 25.08.2017. године до исплате, док је тужбени захтев преко утврђеног а до траженог износа од 3.345.749,32 динара, одбијен као неоснован. Обавезани су тужени да тужиоцу на име неоснованог обогаћења исплате износ од 341.475,74 динара, са законском затезном каматом од 25.08.2017. године до исплате. Тужени су обавезани да тужиоцу накнаде трошкове парничног поступка у износу од 77.560,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени су поднели одговор на ревизију са захтевом за накнаду трошкова.

Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – други закон), испитао је побијану пресуду на основу члана 408. тог закона и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 1. у вези члана 355. ЗПП учињене у поступку пред другостепеним судом, јер се по упућујућој одредби из члана 385. тог закона, наведена одредба члана 355. не примењује на расправи и у поступку пред другостепеним судом. Другостепени суд је на основу члана 387. став 1. тачка 5. ЗПП, у седници већа преиначио првостепену пресуду и одлучио о захтевима странака, узимајући у обзир одлуку о постојању потраживања истакнутог ради пребијања (члан 359. став 3. ЗПП).

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је правноснажном пресудом Основног суда у Нишу П 5572/03 од 16.12.2004. године, обавезан да правном претходнику тужених ЂЂ на име накнаде штете исплати износ од 628.685,00 динара, са законском затезном каматом од 10.02.2003. године до исплате, затим на име више наплаћених трошкова рушења износ од 12.324,00 динара, са законском затезном каматом од 21.02.2003. године до исплате и на име накнаде штете за три поломљене тује износ од 2.400,00 динара, са законском затезном каматом од 01.04.2003. године до исплате, као и да му накнади трошкове поступка у износу од 128.200,00 динара. На основу те пресуде, као извршне исправе, правни претходник тужених је поднео предлог за извршење 19.09.2003. године на основу кога је Општински суд у Нишу донео решење о извршењу И 3679/05 од 20.09.2005. године, па је 30.09.2005. године извршни дужник овде тужилац, превном претходнику тужених исплатио досуђени износ са обрачунатом каматом и трошковима поступка. Међутим, пресуде нижестепених судова су укинуте решењем Врховног суда Србије Рев 2976/05 од 08.02.2006. године и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење. По укидању пресуда нижестепених судова наведеним решењем Врховног суда Србије, тужилац није подносио предлог за противизвршење на основу тада важећег Закона о извршном поступку ради враћања онога што је плаћено с обзиром да је извршна исправа укинута. У поновљеном парничном поступку, два пута су донете идентичне пресуде првостепеног суда (П 1454/06 и П 5937/08) које су потврђене одлукама другостепеног суда, али су у поступку по ревизији укинуте и предмет је враћен

првостепеном суду на поновно суђење, осим у погледу износа од 2.400,00 динара, на име накнаде штете за поломљене тује и износа од 12.324,00 динара. Најзад је у поновљеном поступку пресудом Основног суда у Нишу П 4888/11 од 07.02.2013. године, обавезан овде тужилац да правном претходнику тужених на име накнаде штете исплати износ од 314.342,50 динара, са законском затезном каматом од 07.02.2013. године до коначне исплате, док је тужбени захтев преко досуђеног, а до траженог износа од 628.685,00 динара са каматом одбијен, као неоснован. Ова пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1207/13 од 19.09.2013. године, тако да је постала извршна 28.10.2013. године. Међу странкама је неспорно да потраживање тужених, као правних следбеника по овој правноснажној пресуди износи 763.144,01 динар. Вештачењем од стране вештака економско-финансијске струке дате су три варијанте (са две подваријанте) у погледу висине потраживања тужиоца, а затим и колико износи потраживање након пребијања са неспорним потраживањем тужених на дан 25.08.2017. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом правила о стицању без основа у смислу члана 210. Закона о облигационим односима закључио, да је правни претходник тужених био савестан стицалац наплаћених новчаних износа на основу правноснажне пресуде само до пријема првог решења Врховног суда Србије Рев 2976/05 од 08.02.2006. године, а да је након тога правни претходник тужених несавестан стицалац јер више није постојао правни основ за задржавање новчаних средстава наплаћених у извршном поступку. Прихватајући другу варијанту налаза и мишљења вештака првостепени суд је утврдио потраживање тужиоца као основано у износу од 3.238.567,04 динара и након пребијања са неспорним потраживањем тужених обавезао тужене да тужиоцу исплате износ од 2.475.432,03 динара са каматом.

Другостепени суд је изразио супротно становиште, налазећи да правни претходник тужених није несавестан стицалац новчаних средстава наплаћених у извршном поступку, нити је то постао пријемом првог решења Врховног суда Србије Рев 2976/05 од 08.02.2006. године, јер тим решењем предметна парница није окончана. У поновљеном поступку донете су још две идентичне правноснажне пресуде којима је у целини усвојен тужбени захтев правног претходника тужених и по којима је основано држао наплаћене новчане износе. Парница је окончана тек пресудом Основног суда у Нишу П 488/11 од 07.02.20213. године, којом је тужбени захтев делимично усвојен и која је потврђена пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1207/13 од 19.09.2013. године, а коју је правни претходник тужених примио 10.10.2013. године. Све до пријема наведене другостепене пресуде правни претходник тужених је био савестан стицалац и тек тада је настала обавеза враћања дела средстава наплаћених принудним путем у извршном поступку, са затезном каматом од 10.10.2013. године. Следом наведеног, применом чланова 210. и 214. Закона о облигационим односима, прихватајући трећу варијанту налаза и мишљења вештака (подваријанта А), утврђено је потраживање тужиоца у укупном износу од 1.104.619,75 динара, (које садржи главни дуг и обрачунату камату за период од 10.10.2013. године до пребијања међусобних потраживања 25.08.2017. године), одбијен као неоснован тужбени захтев преко утврђеног а до траженог износа од 3.345.749,32 динара, па су након извршеног пребијања са неспорним потраживањем тужених у износу од 763.144,01 динар, обавезани тужени да тужиоцу исплате износ од 341.475,74 динара, са законском затезном каматом од 25.08.2017. године до исплате.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда је правилно.

По општем правилу за стицање без основа из члана 210. Закона о облигационим односима (ЗОО) кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће - да накнади вредност постигнутих користи. Обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао. Према члану 214. тог закона, када се враћа оно што је стечено без основа морају се вратити плодови и платити затезна камата и то, ако је стицалац несавестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева. То значи да су два момента од којих тече камата када се враћа оно што је стечено без основа, први од дана стицања (ако је стицалац несавестан) и други од дана подношења захтева, ако је стицалац савестан. Тужилац је у конкретном случају, правном претходнику тужених у поступку извршења исплатио новчани износ досуђен правноснажном и извршном пресудом, која је затим укинута ревизијским решењем Врховног суда Србије. У том случају правни претходник тужених је био савестан стицалац, јер је плаћање извршено на основу правноснажне и извршне пресуде, па не дугује камату од дана стицања, већ од подношења захтева за исплату. Плаћање по судској правноснажној одлуци (у поступку извршења), која је касније у поступку по ванредном правном леку укинута, није у моменту плаћања било без основа, па се право на затезну камату може потраживати само од дана подношења захтев за камату, после укидања пресуде, а не и од њеног извршења када је постојала правноснажна судска одлука на основу које је суд дозволио извршење које је и спроведено, нити од дана укидања правноснажне пресуде у поступку по ванредном правном леку. Будући да је у поновљеном поступку парница наставила да тече, правни претходник тужених није могао унапред знати исход тог поступка, а тужилац није подносио предлог за противизвршење када је извршна исправа правноснажно укинута, што је био један правни пут за повраћај наплаћеног, поред другог у парничном поступку за повраћај, по правилима за стицање без основа, у ком случају се о обиму враћања одлучује применом члана 214. ЗОО. Зато су као неосновани оцењени сви ревизијски наводи тужиоца којима се оспорава правилна примена материјалног права.

Захтев тужених за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен, применом члана 154. у вези члана 165. ЗПП, јер ово нису били нужни трошкови ради вођења парнице.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**